

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobce: **M. V.**, zast. advokátem JUDr. Jiřím Všetečkou, se sídlem AK Orlická 163, Hradec Králové, proti žalovanému **Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje,** se sídlem Wonkova 1142, Hradec Králové, v řízení kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 9. 2006, č. j. 30 Ca 45/2006 – 26,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení výše označeného usnesení krajského soudu; tímto bylo zastaveno řízení ve věci podané žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 3. 2006, č. j. 7867/ZP/2006. Stěžovatel uplatňuje důvod dle ust. § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“) a tvrdí nezákonnost rozhodnutí, kterým bylo řízení o žalobě zastaveno. Stěžovatel uvádí, že napadenému rozhodnutí krajského soudu, který řízení zastavil pro nesplnění poplatkové povinnosti, nelze z hlediska skutkového, ale i právního ničeho vytknout, důvody pro které bylo řízení zastaveno jsou přiléhavé. Okolnosti, pro které nebyla poplatková povinnost stěžovatelem splněna, nepovažuje stěžovatel za významné a ani je nemůže s úspěchem namítat. Podstatné ve věci však dle stěžovatele je vlastní usnesení krajského soudu, kterým byl vyzván ke splnění poplatkové povinnosti. Stěžovatel však zpochybňuje, zda výzva ke splnění poplatkové povinnosti, vyzývající ke splnění zástupce poplatníka, nikoli poplatníka samotného, může mít a má takové právní následky, které z pohledu úpravy poplatkové povinnosti podle zákona č. 549/1991 Sb. Ve spojení s okamžikem právní moci usnesení o zastavení řízení o žalobě

proti rozhodnutí, vydaném v oblasti veřejné správy, pro nezaplacení poplatku, znemožňují projednání věci soudem. Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Spornou otázkou v projednávané věci je, zda úkon spočívající v zaplacení soudního poplatku je úkonem, který má účastník v řízení vykonat osobně, či je přípustné, aby poplatek zaplatil účastníkův zástupce. Od toho se pak odvíjí povinnost soudu při doručování výzvy k zaplacení soudního poplatku podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Tedy zda je nutno tuto výzvu, za situace, kdy je účastník zastoupen, doručit vedle zástupce také účastníkovi (§ 42 odst. 2 s. ř. s.). V daném případě krajský soud výzvu doručil pouze tomuto zástupci.

Jak ze soudního spisu vyplynulo, stěžovatel, zastoupen na základě plné moci ze dne 10. 7. 2006 advokátem, podal dne 17. 7. 2006 u Krajského soudu v Hradci Králové žalobu proti výše označenému rozhodnutí žalovaného. Protože nebyla splněna poplatková povinnost, vyzval krajský soud usnesením ze dne 24. 7. 2006, č. j. 30 Ca 45/2006 - 12 advokáta ke k zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč v kolcích na připojeném tiskopise nebo na označený účet soudu. Advokát byl současně upozorněn na zastavení řízení v případě, nebude-li výzvě vyhověno. Lhůta pro zaplacení byla stanovena do 2 týdnů od doručení usnesení; doklad o doručení usnesení advokátovi (převzetí zásilky) dne 3. 8. 2006 je založen v soudním spise. Lhůta pro zaplacení soudního poplatku uplynula dne 17. 7. 2006. Krajský soud v Hradci Králové vydal usnesení o zastavení řízení dne 12. 9. 2006, advokátovi bylo doručeno dne19. 9. 2006, tímto dnem nabylo usnesení krajského soudu právní moci.

Při výkladu doručení výzvy ke splnění poplatkové povinnosti se judikatura jak správních soudů, tak i Ústavního soudu, s ohledem na přijetí soudního řádu správního, ustálila na právním názoru, že zaplacení soudního poplatku není úkonem, který má osobně vykonat účastník řízení, výzva k zaplacení soudního poplatku se proto doručuje podle § 42 odst. 2 s. ř. s. pouze jeho zástupci. Za stávající úpravy správního soudnictví není tímto postupem omezen přístup k soudu (srov. publikovaný rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2005, č. j. 2 Afs 187/2004 - 69, uveřejněný pod č. 726/2005 Sb. NSS, usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 671/02).

Při úvaze o sporné právní otázce, právě s ohledem na argumentaci Ústavního soudu, Nejvyšší správní soud předně musel přihlížet zejména ke změně rozhodné právní úpravy. Ode dne 1. 1. 2003 (tedy od účinnosti s. ř. s.) došlo k novelizaci zákona č. 549/1991 Sb.; mimo jiné i ustanovení § 9 odst. 7 tohoto zákona. Podle tohoto ustanovení soud, který vydal usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku, toto usnesení zruší, je-li poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než usnesení nabylo právní moci, a v ostatních věcech nejpozději do konce lhůty k odvolání proti tomuto usnesení. I ve správním soudnictví je tedy možné zaplatit soudní poplatek dodatečně. Ostatně i Nejvyšší správní soud tak již vyslovil v rozsudku ze dne 30. 9. 2003, č. j. 5 Afs 4/2003 - 29, uveřejněném pod č. 69/2004 Sb. NSS. Stejně tak Ústavní soud se k tomuto problému vyslovil shodně, a to ve svém usnesení ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 671/02, v němž situaci, kdy soud ve správním soudnictví zaslal výzvu k zaplacení soudního poplatku pouze zástupci žalobce, hodnotil jako správné posouzení zastupitelného jednání při úhradě soudního poplatku.

Placení soudního poplatku není úkonem, který by musel vykonat účastník osobně, nýbrž že se jedná o úkon, který může vykonat jeho zástupce. Z žádného ustanovení zákona č. 549/1991 Sb. neplyne povinnost poplatníka osobně zaplatit soudní poplatek. Jde proto o zastupitelné jednání a nedostatek osobního prvku jednajícího nezpůsobuje neplatnost či neúčinnost tohoto jednání. Účinky doručení usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek nastávají u zastoupeného účastníka proto doručením tohoto usnesení jeho zástupci. V této souvislosti odkazuje soud např. i na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1949/99 (publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 1/2001), podle něhož těmito úkony lze rozumět jen takové, kdy konkrétní jednání nemůže učinit nikdo jiný než účastník samotný, tedy jde o tzv. jednání nezastupitelné, charakteristické svým osobním prvkem, který se upíná právě a jen na osobu jednajícího, a to tak, že jiná osoba, odlišná od konkrétního účastníka řízení, nemůže, právě proto, že je charakterizován osobou jednajícího, takový úkon vykonat. Pod takovým jednáním si lze v praxi představit např. výslech účastníka, strpění ohledání, vydání určité věci, apod.

I když povinnost zaplatit soudní poplatek stíhá účastníka, neznamená to zároveň, že jej také musí osobně zaplatit. Tato povinnost totiž plyne z jeho procesního postavení účastníka řízení, který podává návrh. Je třeba přitom vzít v úvahu samotný smysl existence poplatkových předpisů, který vedle jistého, i když celkově spíše symbolického podílu na úhradě nákladů spojených s výkonem soudní moci plní i regulační funkci v přístupu k soudu tak, že stanovená poplatková povinnost a její výše pro věci určitého druhu vede potenciální účastníky soudního řízení k odpovědnému posuzování významu vzniklého sporu a způsobu jeho řešení pomocí soudu.

Podle výše citovaného názoru Nejvyššího soudu nehraje roli, kdo skutečně (fakticky) jménem poplatníka poplatek zaplatí. Jde tak typicky o zastupitelné jednání, kde nedostatek osobní aktivity jednajícího (poplatníka) nezpůsobuje neplatnost nebo neúčinnost takového úkonu, neboť podstatou úkonu je, aby soudní poplatek za povinnou procesní stranu byl zaplacen.

Ústavní soud v již zmíněném usnesení ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 671/02 rovněž akceptoval tento názor, když vyslovil, že *„Výklad obecných soudů, které nepovažují zaplacení soudního poplatku za natolik nezastupitelný úkon, který musí být podle § 49 odst. 1 občanského soudního řádu vykonat pouze účastník osobně, je ústavně konformní. Z pohledu ústavního práva je totiž významná pouze možnost dodatečného splnění poplatkové povinnosti v odvolacím řízení. Rozhodnutí Ústavního soudu, která se v minulosti postavila za opačné stanovisko, se týkala výlučně řízení v tzv. správním soudnictví podle části páté o. s. ř. ve znění do 31. 12. 2002. Tehdejší jednoinstanční řízení o správní žalobě nedávalo totiž obecným soudům právo vzít dodatečné zaplacení soudního poplatku v úvahu, na rozdíl od soudních řízení upravených v části třetí a čtvrté . s. ř.*

Názor o zastupitelnosti úkonu spočívajícího v zaplacení soudního poplatku a z toho vyplývající povinnost doručení výzvy pouze zástupci účastníka za stávající úpravy správního soudnictví nemá za následek omezení přístupu k soudu, neboť existuje možnost zohlednit dodatečné zaplacení soudního poplatku účastníkem a v řízení pokračovat; jinými slovy řečeno – právem chráněným na ústavní rovině je zde možnost účastníka i v případě, kdy ani na výzvu soudu soudní poplatek nezaplatí a soud v důsledku toho rozhodne o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, tento důsledek zvrátit svojí dodatečnou aktivitou (dodatečným zaplacením soudního poplatku) do nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení. Soudní poplatek je splatný podáním žaloby [§ 4 odst. 1

písm. a), § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích]. Nesplní-li účastník tuto povinnost, je soudem vyzván k zaplacení poplatku ve lhůtě, kterou mu soud určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví (§ 9 odst. 1 zákona). Soud je tedy povinen účastníka řízení vyzvat ke splnění povinnosti a účastník má možnost napravit své opomenutí a dodatečně soudní poplatek zaplatit, a to v určité míře i po vydání rozhodnutí po zastavení řízení.

Jak bylo výše konstatováno, odvrátit zákonné účinky nezaplacení soudního poplatku je schopen pouze úkon spočívající v jeho zaplacení v době do nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení. Tak tomu v posuzované, jak bylo z obsahu soudního spisu zjištěno, nebylo.

Nejvyšší správní soud podotýká, že proti usnesení o zastavení řízení se lze bránit kasační stížností [§ 102, § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. Tou lze ovšem namítat jen nezákonnost takového rozhodnutí, tedy, že za dané skutkové a právní situace nemělo být vydáno. Lze v ní tak tvrdit např., že soud stanovil účastníkovi k dodatečnému zaplacení soudního poplatku příliš krátkou lhůtu, že výzva neobsahovala řádné poučení o následcích nezaplacení soudního poplatku, že výzva k dodatečnému zaplacení soudního poplatku nebyla účastníkovi řízení či jeho zástupci řádně doručena, že účastník soudní poplatek ve skutečnosti zaplatil, že účastník poplatkové povinnosti nepodléhá, nebo poplatková povinnost neodpovídá zákonu, že řízení bylo zastaveno dříve než bylo rozhodnuto o žádosti účastníka o osvobození apod. V daném případě stěžovatel kasační stížnost podal, ovšem jeho námitky nesměřovaly do skutkových otázek výš nastíněných, ale soustředily se pouze do úvah stran správnosti postupu soudu při doručení výzvy zástupci stěžovatele; nebyly proto shledány důvodnými.

Nejvyšší správní soud ze všech uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl.

O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1, 2 (§ 120) s. ř. s., když stěžovatel ve věci úspěšný nebyl a žalovanému náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. března 2007

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu